

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת סנהדרין

דפים צ"ח - ק"ה, פרשת לך לך תשע"ח

דרך ישרה תמצית הדף

דף צ"ח

אימתי זמן ביאת המשיח 1. לר"א רק אם ישראל יעשו תשובה. 2. לרבי יהושע אף אם לא יחזרו בתשובה ה' מעמיד מלך קשה כהמן ומחזירן למוטב, ונחלקו בפסוקים ולמסקנא הוכיח שיש קץ הפסוק כי למועד מועדים. 3. לרבי אבא נאמר ואתם הרי ישראל ותפכם תתנו לעמי ישראל כי קרבו לבא, וזהו קץ מגולה. 4. לר"א גם הפסוק כי לפני הימים ההם שכר האדם לא נהיה. 5. וליוצא ולבא אין שלום, לרב אף אצל ת"ח. 6. לשמואל שכל השערים יהיו שקולין. 7. לר"א שיתבקש דג לחולה ולא ימצא. 8. לר"ח בר חנינא עד שתכלה מלכות הזלה מישראל. 9. לזעירי שיכלו גסי הרוח מישראל. 10. לרבי שמלאי שיכלו כל שופטים ושוטרים הרעים מישראל. 11. לרבי יוחנן בדור שמתמעט והולך. 12. וכן דור שצרות רבות באות עליו כנהר. 13. בדור שכולו זכאי או כולו חייב. 14. לריב"ל זכו אחישנה לא זכו בעתה. 15. המשיח אמר לריב"ל היום אם בקולו תשמעו. 16. לר"י בן קיסמא לכשיפול השער שברומי, ויבנה ויפול, ויבנה ויפול, לא יספיקו לבנותו עד שיבוא ובקש שבמותו יעמיקו את ארונו. 17. עד שתתפשט מלכות הרשעה על ישראל תשעה חדשים.

השמועות במשיח 1. ויפח לקן, תיפח עצמן מחשבי קיצין שאומרים כיון שעבר הקץ שוב לא יבא. 2. הציפיה: אנו מחכים, ה' מחכה, והמשיח לא בא כי מדת הדין מעכבת. ואנו מחכים כדי לקבל שכר, שנאמר אשרי כל חוכי לו, או דאתי למימר שיש ל"ז צדיקים המקבלים פני שכינה בכל יום. 3. לריב"ל אם זכו יבא המשיח עם ענני שמיא, ואם לא יזכו יהא עני ורוכב על חמור. 4. שבור מלכא אמר לשמואל שיביא למשיח סוס משובח, א"ל שאין לו עבורו סוס בר מאה גוונין. 5. המשיח מחליף את תחבושותיו אחד אחד, כדי שלא יתעכב אם יקראוהו. 6. רבה אמר ייתי ולא איחמיניה כדלקמן, ורב יוסף אמר שיבא ויזכה לישוב בצל הרעי של חמורו. 7. עתידין ישראל שיאכלו שני משיח, ואתי לאפוקי מדרבי הליל שאמר אין משיח לישראל. 8. בעבור מי העולם נברא: לרב לדוד, לשמואל למשה, ולרבי יוחנן למשיח. 9. שם המשיח: שילה, ינון, חנינא, מנחם בן חזקיה, חירא מצורע של בית רבי. 10. כגון מי המשיח: רב נחמן, רבינו הקדוש ואם מהמתים כגון דניאל. 11. ה' עתיד להעמיד לעת"ל דוד אחר, ויהיו כמו קיסר ומשנה למלך. 12. הגויים המצפים לגאולה, משולים לעטלף המצפה לאורה.

מדוע בקשו האמוראים ייתי ולא איחמיניה 1. אם משום חבלו של משיח, הרי העוסק בתורה ובגמ"ח ינצל. 2. שמא יגרום החטא. 3. כאשר ינוס איש מפני הארי ופגעו הדוב ונשכו נחש, הרי יש בעוה"ז דוגמתו שפוגעים באדם סנטר גבאי וילדיו המוטלין ברעב. 4. כל גבר ידיו על חלציו כיוולדה, שה' שהגבורה שלו אומר היאך

אאבד את הגוים מפני ישראל, כמשל הסוס שעומד במקום השור החביב.

פדף צט

כמה זמן לאחר ביאת המשיח יהיו ימות המשיח 1. לר"א ארבעים שנה, שנאמר אקוט בדור. 2. לראב"ע שבעים שנה, שנאמר כימי מלך אחד. 3. לרבי שלש דורות, שנאמר דור דורים. 4. לרבי דוסא ארבע מאות שנה, שמחנו כימות עניתנו. 5. לרבי שס"ה שנים כמנין ימות החמה, שיום נקם שבלבי ולא התגלה אף לאברי ולמלאכי השרת, ושנת גאולי באה. 6. לאבימי שבעת אלפים שנה, שנאמר חתן על כלה. 7. לשמואל כמיום שנברא העולם עד עכשיו, שנאמר כימי השמים על הארץ. 8. לרנב"י כמימות נח עד עכשיו, שנאמר כי מי נח זאת לי.

שמועות רבי חייא בר אבא אר"י על מה התנבאו כל הנביאים 1. על ימות המשיח, אבל לעוה"ב עין לא ראתה. ולשמואל ימות המשיח לא יהיו שונים מהעוה"ז, חוץ משעבוד מלכויות. 2. על בעלי תשובה, אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה. ולרבי אבהו מקום בעלי התשובה גבוה מצדיקים גמורים, ונחלקו בקרא למי נאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב. 3. על מהנה ת"ח, אבל ת"ח עצמם עין לא ראתה אלקים זולתך, וזהו יין המשומר או עדן.

כתיב כי דבר ה' בזה הכרת תכרת, שאין לו חלק לעוה"ב, וזהו 1. האומר אין התורה כולה מן השמים, אפילו חוץ מפסוק דקדוק ק"ו וגז"ש אחת. 2. אפיקורוס. 3. המגלה פנים בתורה שלא כהלכה. 4. לר"א המודעי המחלל את הקדשים. 5. המבזה את המועדות. 6. המפר ברית בשר. 7. המלבין פני חבירו ברבים. 8. לר"מ המלמד תורה ולא מלמדה. 9. לר"נ מי שאינו משגיח על המשנה ואומר שאינה עיקר. 10. לר"ש העובד ע"ז שמבזה דיבור אנכי ה' אלקיך.

השמועות בלימוד תורה 1. הלומד תורה ואינו חוזר, דומה לזורע ואינו קוצר. 2. הלומד תורה ומשכחה דומה לאשה שיולדת וקוברת. 3. זמר בכל יום לסדר תלמודך, שהתורה עמלה לו כי אכף עליו פיהו. 4. כל אדם לעמל יולד, ושמעינן לעמל פה נאמר כי אכף עליו פיהו, וש"מ לעמל תורה שנאמר ולא ימוש ספר התורה. 5. נואף אשה חסר לב, זה הלומד תורה לפרקים. 6. המלמד את בן חבירו תורה כאילו: עשאו, עשאו לד"ת, או עשאו לעצמו. 7. המעשה את חבירו לדבר מצוה כאילו הוא עשאה, מזה שהכאת היאור נקראת על שם משה.

מעלת הלומד תורה לשמה 1. משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. 2. כאילו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה. 3. מגין על כל העולם כולו. 4. אף מקרב את הגאולה. מהו אפיקורוס 1. המבזה ת"ח. 2. המגלה פנים בתורה שלא כהלכה, כגון מנשה שדרש הגדות של דופי על תמנע והדודאים. 3. האומר מאי אהנו לן רבנן שהם לומדים עבור עצמם, ודחי דזהו מגלה פנים בתורה. 4. היושב לפני רבו ואומר הכי אמרין ולא אומר הכי אמר מר. 5. האומרים מאי אהני לן רבנן, מעולם לא התירו עורב ולא אסרו יונה. 6. כגון האומר בזלזול הני רבנן. 7. האומר הלכה בפני רבו ואינו שואלו, דמיחזי כאפקרותא. 8. הקורא רבו בשמו, כמו בגיחזי. 9. האומר יישר על הלכה ששמע, ודחינן לה שהרי מסייעו. 10. כגון תלמידו של רבי יוחנן שלא האמין על גודלם של האבנים הטובות עד שראה.

פדף ק

הדברים שיהיו לעת"ל 1. עתיד הקב"ה להוציא נחל מבית קה"ק ועל שפתו יגדלו כל מיני מגדים. 2. ה' עתיד להביא אבנים שגדלם שלושים על שלושים אמה ולחקוק בהם עשר על עשרים ולהעמידן בשערי ירושלים, ומוקמינן שיעמידם בחלונות. 3. גובהם לעת"ל יהיה לר"מ מאתים אמות שנאמר קוממיות, ולר"י מאה אמה כגובה ההיכל. 4. ועלהו לתרופה, להתיר פה אלמים או עקריות, או לתואר פנים של עמלי התורה. 5. המשחיר פניו בעוה"ז על ד"ת הקב"ה מבהיק זיוו לעוה"ב, שנאמר מראהו כלבנון. 6. המרעיב עצמו על ד"ת הקב"ה משביעו לעוה"ב, שנאמר ירויון מדשן ביתך. 7. ה' עתיד ליתן לכל צדיק טובה כמלא חפניו של

הקב"ה, ושייך לומר כן כדאמרין שה' עתיד לתת לכל צדיק ש"י עולמות. 8. הנותן לעני מלא חפניו יקבל מה' לעוה"ב מלא חפניו טובה, וה' יתן לצדיקים כח לסבול את הטובה וכן נותן כח לרשעים לסבול את פורענותן.

המובאות מספר בן סירא 1. אל תפשיט עור דג, מיישבינן דאתי לבל תשחית או דאין לבעול שלא כדרכה. 2. בת לאביה מטמונת שוא, אף חכמים אמרו אוי לו למי שבניו נקיבות. 3. אל תכניס דאגה בלבך, נאמר דאגה בלב איש ישחנה. 4. מנע רבים מתוך ביתך, אמרינן איש רעים להתרועע. 5. למסקנא שאמר זלדקן חריף, עבדקן שוטה, הנופח בכוס אינו צמא, המחפש לפתן סימן שאינו רעב, ומי שזקנו מפוצל הוא ערמומי. 6. מילתא מעלייתא דביה דרשינן, כגון: אשה טובה מתנה טובה, ואשה רעה צרעת לבעלה ויגרשנה. 7. העלם עיניך מאשת חן שלא תלכד במצודתה ורבים פצעי רוכל. 8. גלה סודך לאחד מאלף. 9. אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום. 10. כל ימי עני רעים ואף לילות, שגגו דולף וזבל כרמיו מתפור.

ביאור הפסוק כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד 1. עני זהו בעל תלמוד ועשיר בעל משנה. 2. לרבא איפכא, שאומר בוקע עצים יתחמם במ זהו בעל תלמוד. 3. עני שאשתו רעה ועשיר שאשתו טובה. 4. עני אסטניס ועשיר שדעתו יפה. 5. עני רחמן ועשיר זהו אכזרי. 6. עני שדעתו קצרה ועשיר שדעתו רחבה.

דף קא

דיני קריאת פסוקים 1. העושה פסוק משיר השירים כמין זמר, מביא רעה לעולם. 2. וכן הקורא פסוק בבתי משתאות שלא בזמנו. 3. בזמן אכילה ושתיה יש לעסוק בתורה ובמשנה או בתלמוד בהלכות הנוגעות. 4. הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם. 5. האיסור לקרוא פסוק על המכה, אפילו אם קורא ויקרא אל משה וסבור להנצל בזכות הד"ת.

דיני לחשים ושדים 1. לוחשים בשבת על נחשים ועקרבים. 2. לשאול שדים, בשבת אסור משום ממצוא חפצך ובחול פליגי אי אסור משום סכנה. 3. מותר לשאול שרי שמן וביצים, אלא שמכזבין. 4. כישוף שייך בשמן שבכלי ולא בשמן שביד, ונפ"מ לסיכה.

מה אמרו לר"א כאשר חלה 1. ר"ע אמר שכאשר רבו בצער הוא שמח על כך שלא קיבל את עולמו בחייו. 2. ר"א שאלו האם חיסר דבר מהתורה, ואף שלימדו שאין אדם צדיק בארץ שלא יחטא. 3. ר"ט אמר שר"א טוב מטיפה של גשמים, משום שרבי הוא גם לעוה"ב. 4. וכן רבי יהושע אמר שרבי עדיף על גלגל חמה. 5. ראב"ע אמר שרבי עדיף מאב ואם. 6. ר"ע אמר חביבין יסורין, ור"א אמר שיסמכוהו לשמוע זאת, ור"ע יליף ממנשה ששב בתשובה רק בזכות היסורין.

באו בעלילה ותשובה ניצחת 1. קין שאמר גדול עונוני מנשוא, יותר מחטא העגל. 2. עשוי, הברכה היא אחת לך אבי. 3. מנשה, שבתחילה קרא לאלוהות הרבה ולבסוף קרא לה'.

ניבטו ולא ידעו מה ראו 1. נבט וזהו הוא שבע בן בכרי ומיכה, ראה אש יוצאת מאמתו וירבעם בנו מלך. 2. אחיתופל ראה צרעת על אמתו, אך בת שבע נכדתו היתה אם שלמה. 3. אצטגניני פרעה ראו שמושיען של ישראל לוקה במים, ולא ידעו שהמה מי מריבה.

סוגיא דירבעם 1. שמו ירבעם שריבע והשפיל את עם ישראל, או שעשה מריבה בתוכם ובין ישראל לה'. 2. לירבעם אין חלק לעוה"ב, שנאמר על חטאו להכחיד בעוה"ז ולהשמיד בעוה"ב. 3. זכה למלכות מפני שהוכיח את שלמה שגדר את פרצות החומה כדי לעשות אנגריא לבת פרעה, ונענש משום שהוכיחו ברבים. 4. הרים יד במלך שלמה, שחלץ תפילין בפניו. 5. נטרד מהעולם בגלל גסות הרוח שהיתה בו, שאמר אם יעלו לרגל רק רחבעם ישב בעזרה ויסברו שירבעם עבד ומורד במלכות ויהרגוהו, לכן עשה שני עגלים בבית אל ובדן. 7. ויָעֵץ, שהושיב רשע אצל צדיק וא"ל שיחתמו שיעשו ככל אשר יצוה ואפילו לעבוד ע"ז, והרשע שכנע את הצדיק שהכוונה לנסותם שיקבלו מלכותו, וכך כולם חתמו. 8. אף אחיה השילוני טעה וחתם, ויהוא נהפך לעבוד ע"ז בגלל שראה את חתימתו, או משום ברית כרותה לשפתים שיהוא אמר שיעבוד עבוד

את הבעל יותר מאחאב. 9. ה' אמר שמי שאינו עולה לרגל עובר בעשה, וירבעם החמיר ואמר שמי שיעלה לרגל ידקר בחרב. 10. ויהי בעת ההיא, עת המזומנת לפורענות, וכן נאמר בפקודת בבל ובירידת יהודה. 11. הלכו לשכם מקום המזומן לפורענות, שבשכם עינו את דינה ונמכר יוסף. 12. ירבעם יצא מפיתקה וחלקה של ירושלים. 13. התכסה בשלמה חדשה, שלא היה בתורתו דופי, או שחדשו דברים שלא שמעתן מעולם. 14. אחיה וירבעם היו לבדם בשדה, שכל ת"ח בפניהם כעשבי השדה, או שכל טעמי תורה מגולים בפניהם. 15. שילוחים על מורשת גת, שעמ"י שלחו את נכדו של דוד שהרג את גלית והורישם את גת והלכו למלכי ישראל שהם אכזב. 16. האוכל בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל ונעשה חבר לירבעם בן נבט שנקרא איש משחית. 17. וידח את ישראל, בעל כרחם, כשתי מקלות המתזות זו את זו. 18. חטא העגל נגרם בגלל רבוי זהב, ולאחר עגלי ירבעם עמ"י לוקים בגלל שלשה עגלים. 19. אחר הדבר הזה לא שב ירבעם, שה' תפסו בבגדו וא"ל חזור בכך ואני אתה ובן ישי נטייל בגן עדן, וסירב כיון שדוד יהיה בראש.

פדף קב

הדורשים בשלשה מלכים 1. רבי אבהו היה רגיל לדרוש בהם וחלה וקבל שלא ידרוש וכשהתרפא חזר לדרוש, שאמר גם הם לא חזרו בהם. 2. רב אשי אמר נדרוש בחברינו, ומנשה שאלו בחלומי מהיכן בוצעים את הלחם ולא ידע, וא"ל שאם היה בזמנו היה רץ לע"ז יותר מהר ממנו מחמת יצרא דע"ז ששלט, ולמחרת אמר שיפתח ברבותינו.

סוגיא דאחאב 1. שמו אחאב, שהיה אח וצרה לשמים ואב לע"ז. 2. הנקל, קלות שעשה אחאב כחמורות של ירבעם, אך העוון נתלה בירבעם מפני שהיה תחילה לקלקלה. 3. על כל תלם בא"י אחאב העמיד ע"ז והשתחוה לו. 4. אין לו חלק לעוה"ב, שנאמר והכרתי לאחאב עצור בעוה"ז ועוזב לעוה"ב, או כיון שכתב על דלתות שומרון שכפר בה'. 5. הזכות למלכות: עמרי משום שהוסיף את העיר שומרון בא"י. 6. אחאב זכה למלוך כ"ב שנה, משום שכיבד את התורה שנתנה בכ"ב אותיות. 7. כבוד הס"ת ע"י אחאב, שלא הסכים לתת לבן הדרד שביקש את מחמד עיניך, וזהו ס"ת מזה שהסכימו עמו כל הזקנים וכל העם. 8. מקרא מי יפתה שמעינן שאחאב היה שקול, דמכיון שהיה וותרן בממונו וההנהגה ת"ח מנכסיו כפרו לו מחצה. 9. הרוח שהטעתו היתה רוחו של נבות, ובכך שהטעה יצא ממחיצת הקב"ה מכיון שדבר שקרים. 10. איזבל היתה בכל יום שוקלת זהב לע"ז כפי משקלו של אחאב. 11. הוסיף להכעיס את ה', שכתב על דלתות שומרון אחאב כפר בה'.

פדף קג

סוגיא דמנשה 1. שמו מנשה, ששכח את ה' או השכיח מישראל את ה'. 2. מזה שהוקש לאחאב שמעינן דאין לו חלק לעוה"ב, או לומר שחטא רק כ"ב שנים ואח"כ שב. 3. ונתתם לזעוה בגלל מנשה, לר"י בגלל שמנשה עשה תשובה והם לא א"כ יש למנשה חלק לעוה"ב, ולחכמים בגלל שמנשה לא עשה תשובה. 4. לרבי יוחנן מנשה חטא כ"ב שנים ובשאר שניו עשה תשובה והאומר שאין לו חלק לעוה"ב מרפה את ידי בעלי התשובה. 5. מנשה שנה נ"ה פנים בתורת כהנים, אחאב פ"ה וירבעם ק"ג. 6. מנשה שפך דם נקי ומלא את ירושלים פה לפה, בכך שהרג את ישעיהו סבו, או שעשה צלם משא אלף בני אדם ובכל יום הרג את כולם. 7. בהתחלה עשה לפסל פרצוף אחד, ואח"כ נקרא פסילים שעשה לו ארבעה פרצופים. 8. העמדת הצלם: אחז בעליה, מנשה בהיכל ואמון בקה"ק, וזהו כי קצר המצע מהשתרע. 9. הרס העבודה: אחז ביטל את העבודה, מנשה הרס את המזבח, ואמון העלה שממית. 10. הרס התורה: אחז חתם את התורה, מנשה קדר אזכרות כמו אחזיהו, ואמון שרף את התורה. 11. ערוה: אחז התיר את הערוה, מנשה בא על אחותו, ואמון בא על אמו.

שמועות רבי יוחנן משום רשב"י 1. נאמר במנשה ויחתר, שה' עשה לו כמין מחתרת ברקיע מפני מדת הדין. 2. לשון בראשית ממלכת, שה' רצה להחזיר את העולם לתהו ובהו: בגלל יהויקים וחזר בו כשראה את דורו,

ובגלל דורו של צדקיהו וחזר בו כשראה את צדקיהו. 3. ורגז ושחק ואין נחת, שה' רגז על אחז וניתן ביד דמשק וזיבח לאלוהיהם, ושחק עם אמציה וכבש את אדום וקיטר לאלוהיהם. 4. שרי בבל ישבו בשער התוֹך, היכן שחתכו הלכות.

שמועות רב חסדא בשם רבי ירמיה בר אבא 1. על שדה איש עצל זה אחז, חסר לב מנשה, עלה קמשונים אמון, כסו פניו חרולים יהויקים, וגדר אבניו נהרסה זה צדקיהו שנחרב ביהמ"ק בימיו. 2. ארבע כיתות לא מקבלות פני שכינה: כת לצים, כת שקרנים, כת חנפים וכת מספרי לשה"ר. 3. ברכות שלמה: מאביו לא תאונה אליך רעה וזהו יצה"ר או חלומות רעים, ונגע לא יקרב בכך שתמצא אשתך ספק נדה או בן שמקדיח תבשילו ברבים. אמו ברכתו כי מלאכיו יצוה לך, וברכוהו מהשמים כי בי חשק ואפלטוהו.

רשעים נוספים שלא נמנו עם אלו שאין להם חלק לעוה"ב 1. לר"מ אף אבשלום אין לו חלק לעוה"ב, שנאמר ויכוהו בעוה"ז וימיתוהו לעוה"ב. 2. יהויקים שאמר שלא צריך את ה' ויטול אורו וכן חקק על אמתו שם שמים או ע"ז, אך לא נמנה משום שנפרעו ממנו בעוה"ז בכך שגולגלתו הושלכה בבזיון ולבסוף נשרפה. 3. מיכה, כיון שהיתה פתו מצויה לעוברי דרכים, ומכאן שגדולה לגימה. 4. אחז: משום שמוטל בין יותם לחזקיהו, או שהתביש וכבש פניו מפני ישעיהו, או דברא מזכה אבא. 5. אמון, מפני שיאשיהו היה בנו. 6. אנשי כנה"ג מנאום, ובקשו למנות גם את שלמה, ובא אליהם דמות דוד, אש מהשמים, ובת קול ולא השגיחו, עד שאמרה המעמך ישלמנה. 7. לר"מ כל המלכים שנאמר בהם ויעש הרע בעיני ה' אין להם חלק לעוה"ב.

גדף קד

גדולה לגימה ומנין 1. הרחיקה את הקרובים, עמון ומואב שלא קדמו בלחם ובמים. 2. קירבה את הרחוקים, מיתרו שקרא למשה לאכול לחם וזכה שצאצאיו ישבו בלשכת הגזית. 3. מעלמת עין מהרשעים, ממיכה כדלעיל. 4. משרה שכינה על נביאי הבעל, נביא השקר שהאכיל את עידו הנביא. 5. שגגתה עולה זדון, שאילו היה יהונתן נותן לחם לדוד, לא היה: הריגת נוב, דואג נטרד, ומות שאול ובניו. חטאי חזקיהו 1. בקש אות מהנביא. 2. בגלל זה הזמין נכרים לשלחנו, ובכך גרם גלות לבניו. 3. ויראם את בית נכתה: לרב שאשתו השקתה עליהם, מלשון צלעו. 4. לשמואל שהראה להם את בית גניזו. 5. לר"י שהראה להם ברזל זין אוכל זין.

דרשות הפסוקים באיכה 1. ישראל לקו באיכה, שזה בגימטריא ל"ז כמנין הכריתות שבתורה. 2. לקו בא' ב', כיון שעברו על התורה שניתנה בא' ב'. 3. ישבה בדד, במקום הבטחת וישכון ישראל בטח בדד. 4. העיר רבתי עם, שהרבו ילדים בכך שהשיאו קטנה לגדול וגדולה לקטן. 5. היתה כאלמנה, כאשה שהלך בעלה לחו"ל ודעתו לחזור אליה. 6. שרתי במדינות, שנעשים שרים לאדוניהן, כמו המעשה בשבאי כדלקמן. 7. בכה תבכה, על ביהמ"ק הראשון והשני. 8. בלילה, על שבכו בלילה שחזרו המרגלים. או שהבוכה בלילה: קולו נשמע, כוכבים בוכים עמו, והשומע קולו בוכה כנגדו כמעשה שכנתו של ר"ג. 9. ודמעתה על לחיה, כאשה שבוכה על בעל נעוריה. 10. היו צריה לראש, שהמיצר לישראל: נעשה ראש, ואינו עיף, וטועם טעם לחם. 11. לא אליכם, מכאן לקובלנא מן התורה. 12. כל עוברי דרך, שה' הענישם כסדום ששלח אש ממרום, אבל על סדום ה' המטיר בעצמו. 13. אף שעוון ירושלים היה חמור מסדום, אך היות וסדום לא החזיקו עניים ובירושלים היו לברות למו הוקל ענשם. 14. סילה כל אבירי, כמטבע שנפסלה אשר אין לה תקנה. 15. שינה את הסדר והקדים פ' לע', כיון שהמרגלים אמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם.

שרתי במדינות, הדברים שגילו השבויים לשבאי 1. הגמל שלפנינו סומא באחת מעיניה, וידע מזה שלא אכלה משתי הצדדים. 2. טעונה שתי נודות יין ושמן, שבטפטוף השמן צף והיין נבלע. 3. במנהיגים אותה, נכרי שנפנה בדרך וישראל שנפנה לצדדין. 4. הוספה. אמרו שהוא בן קלסתא של מלך, ואמו הודתה שבשעת החופה כשאביו הלך נכנס המלך. 5. אמרו שהבשר בטעם כלב, והתברר שכלבה הניקה בגלל

שמתה הכבשה. 6. אמרו שיש ליינ טעם מת, והתגלה שהכרם נמצא מעל קבר.

דורשי רשומות אמרו שכולן באים לעוה"ב, ודרשו 1. לי גלעד, אחאב שנפל ברמות גלעד. 3. מנשה, כמשמעו. 3. אפרים, זה ירבעם שבא מאפרים. 4. יהודה מחוקקי, אחיתופל. 5. מואב סיר רחצי, גיחזי שלקה על עסקי רחיצת נעמן. 6. על אדום, זה דואג האדומי. 7. אשליך נעלי, יכנסו לגן עדן. 8. עלי פלשת התרועעי, שיחזרו להיות רעי דוד שהרג את הפלשתי.

277 קה

מי ענו תשובה נצחת 1. הנביא אמר שיחזרו בתשובה שהרי אבותיכם שחטאו היכן הם, ואמרו שאף הנביאים שלא חטאו אינם. 2. עשרה בנ"א ישבו לפניו ואמרו שהם כמו עבד שמכרו רבו ואשה שגרשה בעלה, אבל ה' קרא לנבוכדנצר עבדי שעבד שקנה נכסים שייכים לרבו, לכן העולה על רוחכם היו לא תהיה וה' ימלוך עליכם ביד חזקה. 3. הנביא אמר שיחזרו בתשובה, והשיבו לו שיצה"ר שולט בנו וא"א לייסרו.

השמועות בבלעם 1. שמו בלעם, בלא עם או שבלה עם. 2. אביו היה לבן, ונקרא כושן רשעתים שעשה רשעה שנית שנשתעבד בישראל בימי השופטים, ונקרא בעור שבא על בעירו שאביו היה בנו בנביאות. 3. ישובו לשאול כל גוים שכחי אלקים, קאי לר"א על כל הגוים שאין להם חלק לעוה"ב, ולרבי יהושע רק על רשעי הגוים לכן איצטריך למימר שבלעם אין לו חלק לעוה"ב. 4. בלעם נתן סימן, אם תמות נפשי מות ישרים סימן שיש לי עוה"ב, ואם לאו הנני הולך לעמי לגהנום. 5. וילכו זקני מואב וזקני מדין, שמעולם לא היה שלום ביניהם והשלימו מפני ישראל, כמשל הכלבים שהתחברו נגד הזאב. 6. וישבו שרי מואב עם בלעם, אבל שרי מדין הלכו כיון שאמר להם ללון ואמרו שאב אינו שונא את בנו. 7. חוצפה, אמרין דמהניא מזה שבלעם קבל לבסוף רשות ללכת, וכן זוהי מלכות ללא כתר כדאשכחן בדוד עם בני צרויה. 8. שפי, שבלעם היה חגר ברגלו אחת, ושמשון היה חגיר בשתי רגליו שנאמר שפיפון. 9. שתום העין, שהיה סומא בעין אחת. 10. נופל, שהיה קוסם באמתו בגז"ש מהמן, או בא על אתונו בגז"ש נופל מסיסרא. 11. יודע דעת עליון, קשיא הרי אף דעת בהמתו לא ידע, אלא שידע לכוון את הרגע שה' כועס. וזהו בשעה שמחווירה כרבולת התרנגולת, או כשהמלכים משתחווים לחמה שזורחת. 12. האתון אמרה שבלעם רכב עליה מעודו, ואף בא עליה בגז"ש הסכן מסוכנת דאבישג. 13. עמי זכור נא מה יעץ בלק וכו' למען דעת צדקות ה', שבלעם רצה לקללם בזמן שה' כועס. 14. ה' לא כעס כל אותן הימים, שנאמר לא זעם ה'. 15. מצינו ביטול שורה של גדולה, מפני האהבה באברהם שחבש בעצמו את חמורו, ומפני השנאה מבלעם. 16. ההוכחה שיש לעסוק בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה, מבלק שהקריב מ"ב קרבנות ומתוך זה בא לשמה שיצאה ממנו רות. 17. וישם ה' דבר בפי בלעם, פליגי אי מלאך או חכה. 18. העצה אשר יעשה העם הזה לעמך, תלה קללתו באחרים. 19. הרגו את בלעם עם מלכי מדין, שהלך ליטול שכר כ"ד אלף שהפיל, כדאמרי אינשי שהגמל בא לבקש קרנים וקצצו לו את האזנים. 20. נאמר על בלעם בתחילה שהוא נביא וכשהרגוהו נאמר שהיה רק קוסם. 21. ישראל קיימו בו ארבע מיתות ב"ד, שנאמר אל חלליהם. 22. גילו של בלעם ל"ג, כמו שנאמר לא יחצו ימיהם, וכן נכתב בפנקסו. 23. בבלעם ניתן לדרוש לגנאי ככל שתמצא.

ביאור הלשונות שאינם אורח ארעא 1. ברכו את דוד ששלמה יגדל מדוד בשמו ובכסאו, היינו מעין שמו וכסאו, או כמ"ד אין אדם מתקנא בבנו. 2. משה סמך את יהושע בשתי ידיו, שאין אדם מתקנא בבנו. 3. דבורה ברכה את יעל מנשים באהל תבורך ואלו האמהות, היינו שתהיה מעין האמהות.

פרשת הברכות של בלעם 1. שמעינן מה היה בלבו: שלא יהיה להם ביכ"נ ובימ"ד, מה טובו אהליך יעקב. 2. שלא תשרה שכינה עליהם, משכנותיך ישראל. 3. מלכות נמשכת, כנחלים נטיו. 4. זיתים וכרמים, כגנות עלי נהר. 5. ריחם נודף, כאהלים נטע ה'. 6. מלכים בעלי קומה, כארזים עלי מים. 7. מלך בן מלך, יול מים מדליו. 8. מלכותם שולטת באומות, וזרעו במים רבים. 9. מלכות עזה, וירוס מאגג מלכו. 10. אימת מלכות, ותנשא מלכותו. 11. ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה, שכל ברכותיו חזרו לקללה חוץ מברכת ביכ"נ

ובימ"ד. 12. נאמנים פצעי אוהב, זו קללת אחיה השילוני שעמ"י יהיו כקנה במים שהולך ובא עם הרוחות ונשאר במקומו וכן נוטלים ממנו קולמוס. ונערתות נשיקות שונא זה בלעם, שברכם כארזים שלבסוף רוח דרומית עוקרתן. 13. וירא את הקיני וא"ל איתן מושבך שהיה עמם בעצת פרעה. וסופם: בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נידון ביסורין, ויתרו שברח זכה שבניו ישבו בלשכת הגזית. 14. אוי מי יחיה משומו אל, למי שעשה עצמו אלוה, או מי שישאר כאשר ה' יפדה את בניו. 15. וענו אשור, שעד אשור בהריגה ואח"כ בשעבוד.

שאלות לחזרה ושינון

- צ**
ז מר אין תחיית המתים מן התורה ~ המתים שהחיה יחזקאל ~ חנניה אל ועזריה ~ רמזי בועז לרות ~ משיח זימתי זמן ביאת המשיח (17) זשמועות בביאת המשיח (12) זדוע היו אמוראים שבקשו ייתי ולא איחמיניה (4)
- צ**
ז מר אין תחיית המתים מן התורה ~ המתים שהחיה יחזקאל ~ חנניה אל ועזריה ~ רמזי בועז לרות ~ משיח כמה זמן יהיו ימות המשיח לאחר ביאת המשיח (8) ח ~ רבי חייא בר אבא על מה התנבאו כל הנביאים, ומה עין לא ראתה (3) שאין להם חלק לעולם הבא אילו עבירות נלמדו שעליהם אין חלק לעולם הבא, פסוק כי דבר ה' בזה הכרת תכרת (10) שאין להם חלק לעולם הבא ~ כי דבר ה' בזה ~ תורה זשמועות בלימוד תורה (6) זעלת הלומד תורה לשמה (4) זקורס
- ק**
ז קורוס ~ התלמיד המלגלג ~ עוה"ב זדברים שיהיו לעתיד לבוא ומנין (8) זקנבא אומר אף הקורא בספרים החיצוניים ~ בן סירא המובאות מספר בן סירא שנמצא להם מקור בדברי זים ומה נדרש בו לגנאי ולשבח (10) זא בספרים החיצוניים ~ בן סירא ~ כל ימי עני רעים זדיעות על מי הולך הפסוק כל ימי עני רעים וטוב לב תה תמיד (6)
- ק**
ז קורא בספרים החיצוניים ~ בן סירא ~ כל ימי עני רעים וטוב לב משתה ז ~ פסוקים בשעת המשתה זיני קריאת פסוקים (5) זש על המכה ~ שדים זיני לחישת לחשים ושאלת שדים (4) זמחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך ~ מחלת ר"א זה אמרו תלמידיו ר"א לרבם כאשר חלה (6) זמחלה ~ מחלת ר"א ~ חביבין יסורין ~ מנשה ~ באו בעלילה זי באו לפני ה' בעלילה וניצוח (3)
- ש**
ל שלשה מלכים, ירבעם ~ נבט ז. מי היו אלו שניבטו ולא ראו (3) שלשה מלכים, ירבעם ז. סוגיא דירבעם, מלכותו חטאיו ותורתו (19) זך קב שלשה מלכים ז. מעשי הדרשה על שלשה מלכים (2) שלשה מלכים, אחאב ז. סוגיא דאחאב, מלכותו חטאיו זכויותיו ומותו (11) זך קג שלשה מלכים, מנשה ז. סוגיא דמנשה וחטאיו, וכן חטאי אחז ואמון (11) שלשה מלכים, מנשה ~ שמועות החכמים ז. שמועות רבי יוחנן משום רשב"י (4) ז. שמועות רב חסדא בשם ירמיה בר אבא (3) שלשה מלכים ~ המלכים ז. חלק לעוה"ב למלכים ואישים נוספים, ומדוע (7) זך קד שלשה מלכים ~ המלכים ~ מיכה לעוה"ב ~ גדולה לגימה ז. מנין ילפינן שגדולה לגימה לפי תוצאותיה (5) שלשה מלכים ~ המלכים ~ כבודו של חזקיהו ~ החורבן ז. חטאי חזקיהו שגרמו לחורבן (5) ז. דרשות הפסוקים באיכה (15) החורבן ~ דרשות איכה ~ שרתי במדינות ז. הדברים שגילו השבויים לשבאי (6) שלשה מלכים וארבע הדיוטות ז. דרשות דורשי הרשומות שכולם באים לעוה"ב, חוץ מבלעם (8) זך קה שלשה מלכים ~ המלכים ~ כבודו של חזקיהו ~ החורבן ~ תשובה נצחת ז. התשובה הנצחת שענו מדוע לא יחזרו בתשובה (3) ארבע הדיוטות, בלעם ז. סוגיא דבלעם, רשעותו ידיעתו ומותו (23) ארבע הדיוטות, בלעם ~ זעם הקב"ה ~ תרנגולא דריב"ל ~ לאו אורח ארעא ז. ביאור לשונות ההפלה בדברים שאינם אורח ארעא (3) ארבע הדיוטות, בלעם ז. ביאור ברכות בלעם, ומה היה בלבו לקלל (15)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

ברכות עם מחודדין בפיך.

שבת מהדורה חדשה.

עירובין

פסחים

שקלים ר"ה

יומא

סוכה

ביצה תענית

מגילה-פורים עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

מו"ק חגיגה

יבמות

כתובות

נדרים

נזיר סוטה

גיטין

קידושין - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

בבא קמא

בבא מציעא

בבא בתרא א-ב

סנהדרין א-ב עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

מכות שבועות

עבודה זרה הוריות

מחודדין בפיך

זבחים

מנחות

חולין

בכורות עם הקדמות ומושגים

ערכין-תמורה

כריתות-מעילה

נדה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל

השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות,

לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל

יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חרדים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרום בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון

רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד

לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים,

ובקרום בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~264~

המערכת